

SATELE PIETRARI, ADUNAȚI-DE-PIETRARI, BĂRBULEȚU ȘI RÎU ALB ÎN LUMINA CATAGRAFIEI DIN ANUL 1838

CLEOPATRA IONESCU

Constituită din satele Gura Bărbulețului, Bărbulețu, Cetățuia, După Deal, Pietrari, Rîu Alb de Jos, Rîu Alb de Sus, Șipot și Valea, comuna Bărbulețu este situată la poalele munților Bucegi, în zona subcarpatică, în nord-vestul județului Dîmbovița, la o distanță de 39 km față de municipiul Tîrgoviște.

Atestate documentar la 25 ianuarie 1542 — moșia Petrari și la 4 ianuarie 1574 — moșia Bărbulețu—Rîu Alb, satele au rădăcini mult mai adînci în trecutul istoric al patriei.

Cercetările arheologice atestă că cele mai vechi urme de așezare sînt din epoca paleolitică (1.000.000—10.000 î.e.n.), fiind cunoscute aici resturi de faună glaciară¹.

Toponimele existente în documente, prezente și astăzi în această localitate : Aluniș, Cornățelul Gîlmenesc, Șipotul, După Deal, Siliștea Strimbii din Vale, Valea Caselor, Cetățuia, Coasta Cireșului, Gorgani, Pleși, atestă o continuitate a păstrării denumirilor de locuri pe aceste meleaguri.

Pentru perioada de început nu dispunem de statistici care să ne indice numărul familiilor sau sufletelor existente pe moșiile și mai tîrziu în satele menționate. Cert este că au existat asemenea catagrafii impuse de necesitatea de a avea o situație cît mai clară a birnicilor, în vederea achitării dărilor către stat.

Cel mai vechi recensămînt cunoscut pînă în prezent este catagrafia din anul 1810, care indică satele Bărbulețu, Pietrari și Rîu Alb cu un număr de 219 gospodării de români, dintre care 391 sînt bărbați, 414 femei ; 16 case țigănești cu 37 bărbați și 33 femei².

Al doilea recensămînt cunoscut este cel din anul 1838, în care sînt trecute, pe gospodării, numele membrilor de familie, vîrsta acestora, starea socială (clăcaș, moșnean) și meseria pe care o practică. Cei care lucrează în exclusivitate pămîntul sînt trecuți plugari, iar pentru meșteșugari este menționată meseria practică, astfel făcîndu-ne o imagine

¹ *File de monografie. Județul Dîmbovița, Tîrgoviște, 1968, p. 20.*

² Popescu Alexandru-Runcu, *Catagrafia județului Dîmbovița la anul 1810. Tîrgoviște, Tipografia „Viitorul”, 1936.*

asupra meșteșugurilor practicate în secolul al XIX-lea în comuna Bărbulețu³.

Catagrafia din anul 1838⁴ ne oferă posibilitatea de a face un studiu genealogic asupra familiilor existente. Sînt antroponime de la primele mențiuni documentare ale moșilor care și-au păstrat continuitatea, devenind nume de familie, de exemplu : Neagoe, Zlate, Neagu, Aldea sau suferind modificări prin adăugarea sufixului *-escu* : Negoescu, Zlătescu, Negulescu, Aldescu etc. Există antroponime care au dispărut sau sînt în curs de dispariție ca : Danciu, Băilă, Dobrotă, Pădure, Guțilă.

În primele documente apar numai numele de persoane : Dobrotă, Neagoe, și mai târziu, numele persoanei precedat de substantivul *sin* și de numele tatălui, după cum se vede din alăturata catagrafie. *Sin* este sinonim cu fecior, fiu sau fiică. În a doua jumătate a secolului al XIX-lea dispare substantivul *sin* iar numele tatălui devine nume de familie, și de cele mai multe ori urmat de sufixul *-escu*. Sînt și nume în care apare substantivul *zet*, care este sinonim cu ginere, de exemplu : Dumitrache zet Crăciun. Dumitru zet Radu, Coman zet Drăghici, Bucur zet Stan Coșilă. În acest caz, numele socrului devine nume de familie. Antroponimele precedate de substantivul *brat* (frate) rămîne ca nume de familie, la care se mai poate adăuga și sufixul *-escu* : Brătescu. În cazul cînd cetățeanul sau părinții acestuia au o meserie, la antroponim se adaugă și aceasta, de exemplu : Mihai sin Dima șelar, Pană sin Nicolae croitor, Dumitru căprar, Dumitru cioban, Grosu cioban. Persoanele venite din alte sate și-au luat numele de familie de la localitățile din care au sosit : Radu Puchean, Ion Mățăoan, Gheorghe Cobian, Bucur sin Barbu Prahovean, iar cei veniți din Transilvania și-au adăugat la antroponim : Ungurean, Moicean, Mocan ș.a.

La copiii născuți din familie preotească la antroponim se adaugă *sin popa* — fiul popii, popa rămîne ca nume de familie însă de cele mai multe ori se adaugă sufixul *-escu* : Popescu. Sînt însă și porecle ca Popoiacu, Popianu etc.

Cognomenul sau porecla se transformă de cele mai multe ori în antroponime transmisibile urmașilor, care nu mai au nici o justificare a numelui pe care îl poartă.

Catagrafia menționată ne oferă date prețioase asupra structurii sociale a populației din cele patru sate, care alcătuiesc comuna Bărbulețu. Pe de o parte sînt birnicii, în a căror componență intră moșnenii și clăcașii, iar pe de altă parte sînt cei scutiți de dări, din care fac parte preoții, diaconii, neguțătorii, dorobanții și cei care păzesc hotarele țării de tilhari, cunoscuți și sub numele de „potecași“.

Din totalul de 479 familii existente în cele patru sate, 112 sînt meșteri, dintre care 11 în satul Rîu-Alb, 74 în Pietrari, 12 în Bărbulețu, și 14 în Adunați de Pietrari. Sînt menționați : jocari, croitori, fierari, tăietori de piatră de moară, butari, rotari, dogari, băniceri, morari. Tot la capitolul „meșteșug“ sînt menționate numele și prenumele și ale femeilor care torceau cu furca.

³ Muzeul județean Dimbovița, Colecția manuscrise istorice, inv. 399,56 — vezi anexa satul Pietrari, poz. 222, Adunați de Pietrari, poz. 4.

⁴ D.G.A.S., Catagrafia plaiului Dimbovița, dos. 64/1838, f. 11—15 ; 16—39 ; 126—134 ; 146—159.

Date prețioase ne sînt oferite despre livezile cu pomi fructiferi, la 1838 existînd în cele patru localități un număr de 12.997 pruni, la care se adaugă și un număr de 346 pomet : meri, peri etc. Ponderea în cultura pomilor o dețineau prunii, urmată de cultura merilor, perilor, cireșilor.

Ponderea creșterii vitelor era mare, astfel că s-au înregistrat în satul Bărbulețu 124 cai, 148 vaci, 9 oi, 62 capre și 28 porci ; în Rîu-Alb 84 cai, 87 vaci, 5 oi, 63 capre, 7 porci ; în Adunați de Pietrari 9 cai, 39 boi, 25 vaci, 35 capre, 27 porci ; în Pietrari : 253 boi, 268 vaci, 60 oi, 174 capre și 11 porci.

În anii care au urmat se observă o creștere a populației, izvorul principal fiind natalitatea sporită. Au avut loc defrișări de păduri, terenurile fiind folosite pentru pășunatul vitelor și agricultură.